

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ คำนำ

ระบบงานคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันมีบทบาทอย่างมากต่อการบริหารงานด้านธุรกิจ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งราชการ รัฐวิสาหกิจและ เอกชน ต่างก็นำคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อ ประโยชน์ในหลายรูปแบบ ตั้งแต่เป็นที่เก็บข้อมูลจำนวนมาก เป็นผู้ช่วยที่ดีในการปฏิบัติงาน เช่นสามารถจัดทำรายงานจากข้อมูลที่เก็บไว้ในเครื่อง รวมทั้งพิมพ์แบบฟอร์มต่าง ๆ ในการ ปฏิบัติงาน และควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จะพบว่าโดยทั่วไปแล้ว วัตถุประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การบริหารงานด้านการเงิน ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งที่ต้อง คำนึงถึงในการบริหารงานด้านการเงิน คืองบประมาณ "งบประมาณคือแผนปฏิบัติงานที่สำเร็จ เรียบร้อย พร้อมทั้งจะปฏิบัติได้ โดยมีเป้าหมาย รายได้ รายจ่ายและต้นทุนสำหรับงวดค่า เนิ่นการ (โดยปกติ ๑๒ เดือน) อย่างพร้อมมูล"^๑

งบประมาณลงทุน เป็นลักษณะการตัดสินใจที่จะนำมาใช้กับการวางแผนและการจัดหา เงินทุนทางธุรกิจ การตัดสินใจเพื่อการจ่ายลงทุน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อความ สามารถในการหากำไรของกิจการในระยะยาว การตัดสินใจลงทุน มักกระทำหลังจากการ ประเมินผลอย่างละเอียดของผลตอบแทนและผลที่ได้รับสำหรับทางเลือกต่าง ๆ^๒

๑.๒ การใช้งบประมาณลงทุน

เป็นการนำงบประมาณลงทุนที่อนุมัติแล้วมาใช้ในการดำเนินกิจการของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดผลตอบแทนในกิจการมากที่สุด การใช้งบประมาณลงทุนในหน่วยงานรัฐบาล เช่น รัฐวิสาหกิจ ได้มีการกำหนดขั้นตอนวิธีการใช้ไว้ ๓ ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

๑. การกัณงบประมาณ
๒. การจัดซื้อ
๓. การจ่ายจริง

การกัณงบ เป็นการแจ้งให้ทราบความประสงค์ที่จะขอใช้เงินงบประมาณที่อนุมัติแล้ว พร้อมทั้งขอกัน เงินงบประมาณส่วนนั้นไว้ด้วย

การจัดซื้อ เป็นการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการตาม ที่ระบุไว้ในใบกัณงบ

การจ่ายจริง เป็นการจ่ายเงินตามการจัดซื้อหรือการกัณงบ ซึ่งเป็นส่วนสุดท้าย ที่ทำให้การใช้งบประมาณลงทูนนั้นสมบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาระบบงานการใช้งบประมาณลงทุนจาก ๓ รัฐวิสาหกิจ คือ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าฝ่ายผลิตและการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

ในส่วนของรายละเอียดของการออกแบบระบบงานคอมพิวเตอร์นั้น จะใช้แบบแผน จากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยมีส่วนสำคัญใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. ชนิดของงบประมาณลงทุนประจำปี ๒๕๒๗

๑.๑ งบลงทุนที่ไม่เป็นโครงการ เป็นงบลงทุนที่อยู่ในระหว่างการการศึกษา ว่าเหมาะสมจะจัดทำเป็นโครงการลงทุนหรือไม่ แบ่งเป็น

- งบลงทุนตามแผนการลงทุนระยะยาว

- งบลงทุนประจำปี

๑.๒ งบลงทุนที่ให้เป็นโครงการ เป็นงบลงทุนที่จัดทำขึ้นหลังจากที่ศึกษา และประเมินผลอย่างละเอียดแล้วว่าเหมาะสมที่จะจัดทำการลงทุน

๒. หน่วยงานที่ใช้งบประมาณลงทุน

๒.๑ งบลงทุนประจำปี (เฉพาะครุภัณฑ์และงานบริหารทั่วไป)

ใช้โดยหน่วยงาน ในทุกหน่วยตามรูปแบบการจัดองค์การของกรมปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งแสดงในรูปที่ ๑.๑

๒.๒ งบลงทุนตามแผนการลงทุนระยะยาว และงบลงทุนประจำปี (ยกเว้น ข้อ ๑

ใช้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ

๒.๓ งบลงทุนที่เป็นโครงการ

ใช้โดยหน่วยงานพิเศษ ที่แต่งตั้งใหม่เพื่อปฏิบัติงานเฉพาะกิจ

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบการใช้งานงบประมาณลงทุน

๓.๑ กองงบประมาณและวิเคราะห์ รับผิดชอบ การกันงบ

๓.๒ ฝ่ายจัดซื้อ รับผิดชอบ การจัดซื้อ

๓.๓ กองประมวลบัญชี

๓.๔ กองบัญชี ๒

๓.๕ กองบัญชี ๓

๓.๖ กองบัญชีภูมิภาค

รับผิดชอบ การจ่ายจริง

๑.๓ สภาพปัญหา

ปัญหาในที่นี้คือความยากในการควบคุมการใช้งานงบประมาณลงทุน ซึ่งสืบเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

สาเหตุประการแรก เนื่องมาจากมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่ละขั้นตอนของการใช้งบประมาณลงทุน จึงทำให้ข้อมูลมีการกระจายออกไป โดยแต่ละหน่วยงานจะทราบเฉพาะรายละเอียด ข้อมูลในส่วนที่ตนรับผิดชอบ เป็นการยากที่จะติดตามเก็บรายละเอียด ข้อมูลที่หน่วยงานอื่นรับผิดชอบและจัดทำได้อย่างครบถ้วน ยิ่งข้อมูลในการใช้งบประมาณลงทุน มีหลายชนิด คือข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณอนุมัติ ข้อมูลเกี่ยวกับการกันงบ ข้อมูลเกี่ยวกับ

การจัดซื้อและข้อมูลเกี่ยวกับการจ่ายจริง ในแต่ละชนิดของข้อมูลยังสามารถแยกออกได้เป็นหลายรูปแบบ ซึ่งทำให้จำนวนข้อมูลในชนิดหนึ่ง ๆ มีมาก การที่จะเก็บรวบรวมรายละเอียดทั้งหมดจึงเป็นการยาก

สาเหตุประการที่สอง เนื่องมาจากในทางปฏิบัติหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ทราบรายละเอียดของข้อมูลในหน่วยงานอื่น ๆ อย่างครบถ้วน เป็นการยากในการวางแผนการปฏิบัติงานของตน ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน เป็นผลให้การควบคุมการใช้งบประมาณการลงทุนให้เป็นไปตามแผนนั้นกระทำได้ยากมาก

ทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหา คือการเก็บรวบรวมรายละเอียดของข้อมูลทุกขั้นตอนป้อนเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำหน้าที่เป็นที่เก็บข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามข้อจำกัดต่าง ๆ สอบยืนยันกันระหว่างข้อมูล และจัดทำรายงานในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับปฏิบัติการ ระดับควบคุมและระดับบริหาร

๑.๔ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบงานงบประมาณลงทุน (CAPITAL BUDGETING STRUCTURE) ที่นำมาใช้ในรัฐวิสาหกิจ (STATE ENTERPRISE)
๒. เพื่อออกแบบระบบงานคอมพิวเตอร์สำหรับควบคุมการใช้งบประมาณลงทุน (CAPITAL BUDGETING CONTROL)
๓. เพื่อกำหนดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับผู้ใช้ระบบ และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานคอมพิวเตอร์ ให้เกิดความสะดวกและถูกต้อง
๔. เพื่อกำหนดแบบฟอร์มในการปฏิบัติงานที่สามารถ ใช้ข้อมูลในแบบฟอร์มนั้น นำเข้าระบบที่จะประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์
๕. เพื่อออกแบบระบบรายงานต่าง ๆ ที่จะได้รับจากระบบงานคอมพิวเตอร์ตามข้อ ๒ ใน ๓ ระดับคือ ระดับปฏิบัติการ ระดับควบคุมและระดับบริหาร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้จะศึกษาโครงสร้างและการควบคุมการใช้งบประมาณลงทุน (CAPITAL BUDGETING STRUCTURE AND CONTROL) แล้วออกแบบระบบงานคอมพิวเตอร์สำหรับควบคุมการใช้งบประมาณลงทุน ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลและการออกรายงาน พร้อมทั้งจัดทำข้อกำหนดของโปรแกรมที่ใช้ในระบบงาน โดยใช้เครื่อง BURROUGH B 2900 ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นเครื่องที่จะใช้กับระบบงานนี้

๑.๖ ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาโครงสร้างและการควบคุมการใช้งบประมาณลงทุนของรัฐวิสาหกิจ
๒. ศึกษาแหล่งข้อมูลและความต้องการข้อมูลในระบบ
๓. ออกแบบโครงสร้างและทางเดินของระบบงานคอมพิวเตอร์ (SYSTEM FLOW)
๔. ออกแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงาน รวมทั้งออกแบบรายงานที่จะผลิตให้กับงานหน่วยงานงบประมาณและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใน ๓ ระดับคือ ระดับปฏิบัติการ ระดับควบคุมและระดับบริหาร
๕. ออกแบบแฟ้มข้อมูลที่ใช้ทั้งระบบ
๖. กำหนดรายละเอียดการทำงานของระบบ พร้อมทั้งจัดทำข้อกำหนดของโปรแกรม (PROGRAM SPECIFICATION) ที่ใช้ในระบบงาน

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. จะได้โครงสร้างของระบบงานคอมพิวเตอร์ สำหรับควบคุมการใช้งบประมาณลงทุนที่สามารถนำมาปรับปรุงเพื่อใช้กับรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ ได้
๒. จะได้ระบบงานที่ออกแบบไว้สำหรับการจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในขั้นตอนต่อไปได้ง่ายและสะดวกขึ้น
๓. จะได้แนวทางเพื่อแนะวิธีการ และขั้นตอนการควบคุมการใช้งบประมาณลงทุนสำหรับสถาบันที่สนใจ

